

По-третє, особливістю обміну жилих приміщень у будинках ЖБК є обмеження примусового обміну (Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи : Постанова Пленуму Верховного Суду від 18 вересня 1987 р. № 9 (зі змінами, внесеними постановами від 25 грудня 1992 р. № 13 та від 25 травня 1998 р. № 15). // Постанови Пленуму Верховного Суду України. — Офіц. вид. — 1972–2002. / за заг. ред. В. Т. Маляренка. — К. : А. С. К., 2003. — С. 153–160).

ГАРЕЄВ Є. Ш.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ОБОВ'ЯЗОК ПО ВІДШКОДУВАННЮ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ У ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНІЙ ПРИГОДІ

Шкода завдана при експлуатації автомобілів напевно є самим розповсюдженим видом шкоди, яка взагалі завдається. Це зумовлено великою чисельністю автомобілів, які експлуатуються у сучасних мегаполісах. Отже, відшкодування шкоди, завданої у дорожньо-транспортній пригоді є вельми актуальним питанням, а особливості її відшкодування не завжди чітко висвітлені у законодавстві.

За загальним правилом, встановленим ст. 1187 Цивільного кодексу України (ЦК) шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодується особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку. До осіб, які володіють транспортним засобом на відповідній правовій підставі належать і водії, які мають при собі документ на автомобіль.

Отже, суб'єктом відшкодування такої шкоди є перш за все водій, якій є винним у дорожньо-транспортній пригоді.

Проте, в нашій державі є обов'язковим страхування відповідальності водіїв автомобілів. Правовідносини з приводу такого страхування врегульовані Законом України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 року. (Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 1. — ст. 1).

Відповідно до ст. 22 цього закону у разі настання страхового випадку страховик у межах страхових сум, зазначених у страховому полісі, відшкодовує у встановленому цим Законом порядку оцінену шкоду, заподіяну внаслідок дорожньо-транспортної пригоди життю, здоров'ю, майну третьої особи.

Таким чином, суб'єктом відшкодування є страхова компанія, у якій застрахована відповідальність водія винного у ДТП.

Проте, дуже часто виникають ситуації, коли страхові компанії без будь-яких достатніх підстав відмовляються відшкодовувати шкоду добровільно. Більше того, стягнення страхового відшкодування у судовому порядку також може не дати результати. Причиною цього, є поява достатньо великої кількості страхових компаній, єдиною метою яких є збір коштів від продажу страхових полісів та подальше уникнення від страхових виплат. Законні методи боротьби з такими страховими компаніями не дають відповідних плодів, адже дуже часто вони не мають ніякого майна або коштів на рахунках, які б можна було заарештувати у процедурі виконання судових рішень. При цьому, ці страхові компанії не визнаються офіційно банкрутами на протязі довгих років і фактично існують на папері.

У такій ситуації постає питання, чи можливо звернутися з вимогою щодо відшкодування шкоди не до страхової компанії, а безпосередньо до особи, винної у ДТП. Адже, саме з метою захисту й винної особи, державою застосовано обов'язкове страхування відповідальності.

Доволі довгий час судова практика була неоднозначною, суперечливою. З одного боку є спеціальний закон, що регулює відносини у сфері страхування, з іншого боку ніхто не відміняв статті 1166 та 1187 ЦК України, щодо загальних положень про відшкодування шкоди.

Крапку у цьому питанні було поставлено у постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ № 4 від 01.03.2013 р. «Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки». (Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ № 4 від 01.03.2013 р. «Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки» // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13>).

Так, у п. 16 цієї постанови зазначено, оскільки відповідно до статті 3 Закону № 1961-IV обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності здійснюється як з метою забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих унаслідок дорожньо-транспортної пригоди, так і захисту майнових

інтересів страхувальників, враховуючи положення статті 1194 ЦК, питання про відшкодування шкоди самою особою, відповідальність якої застрахована, вирішується залежно від висловленої нею згоди на таке відшкодування та виконання чи невиконання нею передбаченого статтею 33 Закону № 1961-IV обов'язку щодо письмового надання страховику, з яким укладено відповідний договір (у передбачених випадках Моторному (транспортному) страховому бюро України, далі — МТСБУ), повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду встановленого зразка. У разі невиконання особою, відповідальність якої застрахована, обов'язку письмового надання страховику, з яким укладено договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності (у передбачених випадках — МТСБУ), повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду встановленого МТСБУ зразка, шкода відшкодовується завдавачем шкоди.

Таким чином, при виборі потерпілого до кого саме звертатись із позовною заявою про відшкодування шкоди, завданої у дорожньо-транспортній пригоді слід з'ясувати чи звертався винуватець ДТП до страхової компанії, де застрахована його відповідальність, а також чи може винуватець ДТП підтвердити своє звернення належними та допустимими доказами з огляду на ст. ст. 58, 59 Цивільно-процесуального кодексу України. (Цивільний процесуальний кодекс України від 08.10.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40–42. — ст. 1530)

При цьому слід звернути увагу, що сума, яку можна стягнути з винуватця ДТП, найчастіше є значно більшою. При розрахунку цієї суми можуть бути враховані такі чинники як франшиза, втрата товарної вартості автомобіля, фізичний знос складових автомобіля, непрямі збитки, моральна шкода та інші суми, які страхова компанія не зобов'язана відшкодувати.

КРИВЕНКО Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ МАЙНОВИХ ПРАВ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Норми закону або договору, що дозволяють використовувати релігійними організаціями своє майно для досягнення статутних цілей, відображають певне ставлення суб'єкта до свого майна шляхом закріплення за ним відповідних правочинів, обсяг яких залежить від виду наданого права. Майнові права релігійних організацій — це сукупність